

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

HOTĂRÂREA

din 4 noiembrie 2008

în Cauza Aurel Radu împotriva României

(Cererea nr. 26838/03)

Strasbourg

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în art. 44 alin. (2) din Convenție.

Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Aurel Radu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Josep Casadevall, președinte,

Elisabet Fura-Sandström,

Corneliu Bîrsan,

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

Ineta Ziemele,

Ann Power, judecători,

și Santiago Quesada, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la data de 14 octombrie 2008,
a pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 26838/03, introdusă împotriva României de un cetățean al acestui stat, domnul Aurel Radu (*reclamantul*), care a sesizat Curtea la data de 4 august 2003 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).
2. Reclamantul este reprezentat în fața Curții de domnul Emilian Mirel Burcea, avocat la București. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.
3. La data de 1 septembrie 2006, Curtea a hotărât să comunice Guvernului cererea. Așa cum prevede art. 29 alin. 3 al Convenției, ea a hotărât de asemenea că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamantul, domnul Aurel Radu, este cetățean român, s-a născut în anul 1947 și locuiește la București.
5. Până în anul 2000 reclamantul a fost agent al poliției de frontieră și a beneficiat de statutul de militar. La cererea sa, la data de 31 martie 2000, a fost trecut în rezervă și pensionat anticipat.
6. Cu ocazia trecerii sale în rezervă, în temeiul art. 31 din Legea nr. 138 din 20 iulie 1999 (*Legea nr. 138/1999*) privind salarizarea și alte drepturi ale personalului militar, reclamantul a primit un ajutor egal cu 24 de solde brute. Potrivit acestui articol ajutorul nu era impozabil.
7. Mai mult, în temeiul art. 80 din Legea nr. 56 din 4 iunie 1992 (*Legea nr. 56/1992*) privind frontiera de stat, modificată prin ordonanța de Guvern nr. 80/1999, reclamantul a primit o gratificare egală cu de două ori « solda integrală » din ultima lună de activitate.
8. În ceea ce privește compensația prevăzută de art. 31 alin. 1 din Legea nr. 138/1999, în momentul plății acestei sume, Ministerul de Interne a scăzut suma corespunzătoare

impozitului pe venit, calculat potrivit prevederilor ordonanței nr. 73 din 27 august 1999 privind impozitul pe venit (*ordonanța nr. 73/1999*), privând astfel reclamantul de 29.599.212 lei românești (ROL).

9. În ceea ce privește gratificarea acordată în temeiul Legii nr. 56/1992, Ministerul l-a calculat în funcție de solda netă, estimând că expresia « soldă integrală » menționată în legea respectivă se referea la solda netă. În consecință, ministerul a scăzut din ajutorul respectiv 16.169.570 ROL, adică suma corespunzătoare impozitului pe venit, calculată potrivit prevederilor ordonanței nr. 73/1999 citată anterior.

10. Reclamantul a sesizat Tribunalul București cu o acțiune împotriva Ministerului de Interne (*Ministerul*) de rambursare a impozitului reținut, menționând că legile nr. 138/1999 și 56/1992 scuteau de impozit compensația și gratificarea la care avea dreptul. Ministerul a contestat această cerere susținând că impozitele respective erau conforme ordonanței nr. 73/1999.

11. Prin hotărârea judecătorească din data de 11 noiembrie 2000 Tribunalul a respins acțiunea.

În ceea ce privește ajutorul prevăzut de art. 31 alin. 1 din legea nr. 138/1999, Tribunalul a considerat că în momentul în care reclamantul a ieșit la pensie ordonanța nr. 73/1999 era în vigoare și că, prin urmare, plata compensatorie nu era scutită de impozit.

În ceea ce privește gratificarea plătită în temeiul Legii nr. 56/1992, Tribunalul a considerat că « solda integrală » menționată de legea respectivă era în realitate solda lunară netă și nu solda lunară brută, așa cum susținea reclamantul.

12. Această hotărâre a fost confirmată de Curtea de Apel București care, prin decizia definitivă din data de 25 februarie 2003, a respins recursul reclamantului. Curtea a considerat, în ceea ce privește ajutorul, că în temeiul art. 73/1999 și al principiului general potrivit căruia orice venit era impozabil, pe bună dreptate indemnizația încasată de reclamant a fost supusă impozitării. În ceea ce privește gratificarea prevăzută de Legea nr. 56/1992, aceasta a considerat că solda integrală era în realitate solda lunară netă.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE PERTINENTE

13. Prevederile legale și jurisprudența interne pertinente referitoare la plata compensatorie prevăzută de Legea nr. 138/1999 din 20 iulie 1999 privind salarizarea și alte drepturi ale personalului militar sunt descrise în Hotărârea *Driha împotriva României* (nr. 29556/02, Hotărârea din 21 februarie 2008, paragrafele 10-17).

14. Art. 80 alin. 3 din Legea nr. 56 din data de 4 iunie 1992 privind frontiera de stat, modificată de Ordonanța de Guvern nr. 80/1999, prevede următoarele:

« Salariații Poliției de Frontieră care au devenit în întregime incapabili de muncă în timpul și în legătură cu serviciul beneficiază, în afara drepturilor ce decurg din pensionare, de o gratificare egală cu de doisprezece ori solda lor integrală din ultima lună de activitate. »

15. Contrar compensației prevăzute de legea nr. 138/1999, ajutorul acordat în temeiul legii privind frontiera de stat nu a făcut obiectul unei jurisprudențe contradictorii la nivelul Curții Supreme de Justiție, marea majoritate a instanțelor naționale chemate să interpreteze termenii « solda integrala » considerând că era vorba despre solda lunară netă.

ÎN DREPT

I. Asupra pretinsei încălcări a art. 1 din Protocolul nr. 1

16. Reclamantul se plânge că ajutoarele financiare încasate în temeiul legilor nr. 138/1999 și 56/1992 cu ocazia ieșirii sale la pensie au fost de asemenea supuse impozitării, încălcându-se art. 1 din Protocolul nr. 1 care prevede următoarele:

"Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor."

A. Asupra admisibilității

17. Guvernul invocă o excepție întemeiată pe inaplicabilitatea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, considerând că reclamantul nu are nici un « bun » și nici o « speranță legitimă » în privința sumelor reținute cu titlu de impozite.

18. În ceea ce privește gratificarea încasată de reclamant în temeiul legii nr. 56/1992, Curtea constată că impunerea acestuia era prevăzută de lege, așa cum a fost interpretată în speță de instanțele naționale. Contrar plății compensatorii reglementată de legea nr. 138/1999, această gratificare nu a suscitat o jurisprudență contradictorie la nivelul Curții Supreme de Justiție. Considerând marja amplă de apreciere recunoscută statelor, în special când elaborează și pun în practică politica lor fiscală, Curtea nu consideră că reclamantul poate pretinde să aibă un « bun » în înțelesul Convenției privind suma pe care pretinde că a fost reținută nelegal în temeiul legii nr. 56/1992.

19. Reiese că această parte a plângerii este incompatibilă *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției în temeiul art. 35 alin. 3 și trebuie respinsă în temeiul art. 35 alin. 4.

20. În ceea ce privește partea din plângere întemeiată pe impunerea compensației primită în temeiul legii nr. 138/1999, Curtea constată că excepția Guvernului este strâns legată de esența plângerii, astfel încât trebuie alăturată fondului.

21. De altfel, ea constată că această plângere nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul art. 35 alin. 3 din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. O declară deci admisibilă.

B. Asupra fondului

22. Curtea constată că în cauza *Driha* citată anterior a soluționat aceleași chestiuni ca cele prezentate în prezenta cauză. În această Hotărâre a concluzionat că a avut loc încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1, luat separat și în combinație cu art. 14 din Convenție.

23. Curtea consideră că Guvernul nu a expus nicio faptă și niciun argument care ar putea conduce la o concluzie diferită. La fel ca în cauza respectivă, ea consideră că art. 1 din Protocolul nr. 1 se aplică în speță, dat fiind că în baza dispozițiilor clare ale art. 31 din legea nr. 138/1999, reclamantul era îndreptățit să se aștepte ca plata compensatorie să fie scutită de impozit, așa cum de altfel reieșea din jurisprudența internă în momentul în care a contestat impunerea în cauză (cauza *Driha* citată anterior, paragrafele 14-17).

24. Curtea consideră de asemenea că ingerința reclamată este în mod manifest nelegală în dreptul intern (*Driha* citată anterior, paragraful 33) și, prin urmare, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor reclamantului. O asemenea concluzie o scutește de constatarea respectării celelaltor condiții prevăzute de dispozițiile art. 1 menționat anterior (*Driha* citată anterior, paragrafele 22-33).

25. Prin urmare, Curtea consideră că trebuie respinsă excepția de incompatibilitate *ratione materiae* invocată de Guvern și concluzionează că în speță a avut loc încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

II. Asupra pretensei încălcări a art. 14 din Convenție combinat cu art. 1 din Protocolul nr. 1

26. Reclamantul se plânde de asemenea că, ținând cont de faptul că alți militari aflați în aceeași situație ca a lui au beneficiat de o plată compensatorie nesupusă impozitării, el a suferit o discriminare contrară art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție. Curtea consideră că această plângere trebuie examinată din punctul de vedere al art. 14 combinat cu art. 1 din Protocolul nr. 1. Art. 14 din Convenție dispune:

« Beneficierea de drepturile și libertățile recunoscute în (...) Convenție trebuie să fie asigurată, fără nicio distincție, bazată în special pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație. »

27. Guvernul contestă această afirmație menționând că, în cea mai mare parte a cazurilor similare celui al reclamantului, instanțele interne au reținut temeinicia impunerii și că oricum reclamantul nu indică temeiul pretensei discriminări.

28. Curtea consideră că această plângere este legată de cea examinată mai sus și trebuie deci declarată admisibilă.

29. Curtea nu are niciun motiv pentru a se îndepărta de concluzia la care a ajuns în cauza *Driha* (paragrafele 34-39). Ea reamintește că în temeiul art. 14 din Convenție, o discriminare constă în tratarea diferită, fără vreo justificare obiectivă și rezonabilă, a persoanelor aflate în situații similare (*Willis împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, nr. 36042/97, paragraful 48, CEDH 2002-IV). De asemenea, lista pe care o prevede art. 14 are caracter exemplificativ și nu limitativ (a se vedea *Engel și alții împotriva Olandei*,

Hotărârea din 8 iunie 1976, seria A nr. 22, pag. 30, paragraful 72 și *Rasmussen împotriva Danemarcei*, Hotărârea din 28 noiembrie 1984, seria A nr. 87, pag. 13, paragraful 34).

30. Curtea constată că, contrar reclamantului, alți militari trecuți în rezervă au beneficiat de această compensație fără ca aceasta să fie supusă impozitării. Or, Curtea nu găsește în speță niciun motiv de natură să justifice o asemenea discriminare.

31. Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 14 din Convenție combinat cu art. 1 din Protocolul nr. 1.

III. Asupra altor pretinse încălcări

32. Invocând art. 6 din Convenție, reclamantul se plânde de caracterul pretins inechitabil al procedurii, pe baza jurisprudenței contradictorii a instanțelor naționale.

33. Curtea reamintește că contenciosul fiscal nu intră în sfera drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, în ciuda efectelor sale patrimoniale asupra situației contribuabililor (*Ferrazzini împotriva Italiei* [GC], nr. 44759/98, paragrafele 21-30, CEDH 2001-VII).

34. Reiese că această plângere este incompatibilă *ratione materiae* cu prevederile Convenției în temeiul art. 35 alin. 3 și trebuie respinsă în temeiul art. 35 alin. 4.

IV. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

35. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

"În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă."

A. Prejudiciu

36. Reclamantul solicită, cu titlu de prejudiciu material, 8.207 lei noi românești (RON), adică 2.324 euro, reprezentând valoarea reactualizată potrivit ratei inflației a sumei de 29.599.212 lei vechi românești (ROL) reținuți cu titlu de impozit asupra compensației plătite în baza legii nr. 138/1999, la care se adaugă 4.483 RON (1.269 euro), valoare reactualizată a sumei de 16.169.570 ROL reținuți cu titlu de impozit asupra gratificației

acordate în temeiul legii nr. 56/1992. Reclamantul solicită de asemenea 7.121 RON (2.017 euro) cu titlu de dobânzi legale pentru sumele menționate anterior, precum și 5.000 euro cu titlu de prejudiciu moral pe care l-ar fi suferit.

37. Guvernul contestă aceste pretenții.

38. Curtea subliniază că nu a concluzionat că a avut loc încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 luat separat și combinat cu art. 14 din Convenție decât în ceea ce privește impunerea compensației plătite în temeiul legii nr. 138/1999. Statuând în echitate așa cum prevede art. 41 din Convenție, Curtea consideră că trebuie să aloce reclamantului 1.800 euro cu titlu de prejudiciu material.

39. De altfel, Curtea consideră că evenimentele în cauză au reprezentat pentru reclamant o stare de incertitudine și suferințe pe care nu le poate repara simpla constatare a încălcării. Ea consideră că suma de 1.000 euro reprezintă o reparație echitabilă a prejudiciului său moral.

B. Costuri și cheltuieli

40. Reclamantul nu cere rambursarea costurilor și cheltuielilor.

C. Majorări de întârziere

41. Curtea hotărăște să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte marginale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

1. alătură fondului excepția preliminară a Guvernului referitoare la inaplicabilitatea ratione materiae a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție în ceea ce privește capătul de cerere referitor la impunerea plății compensatorii încasată de reclamant în temeiul legii nr. 138/1999 și o respinge ;

2. declară cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție în partea sa privind impunerea plății compensatorii încasată de reclamant în temeiul legii nr. 138/1999, luat separat și combinat cu art. 14 din Convenție și inadmisibilă pentru rest ;

3. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 ;

4. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 14 din Convenție combinat cu art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;

5. hotărăște :

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 alin. 2 din Convenție, sumele următoare care vor fi convertite în moneda statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății :

i) 1.800 euro (una mie opt sute euro) la care se va adăuga orice sumă putând fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul material ;

ii) 1.000 euro (una mie euro) la care se va adăuga orice sumă putând fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral ;

b) că, începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, suma va fi majorată cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale.

6. Respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru rest.

Întocmită în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 4 noiembrie 2008, în temeiul art. 77 alin. 2 și 3 din Regulament.

Josep Casadevall,

președinte

Santiago Quesada,

grefier